

Grunderna för läroplanen för folkhögskolornas utbildning inom det fria bildningsarbetet som riktar sig till läropliktiga (utkast 13.10.2020)

Innehåll

1. Utbildningens uppdrag och struktur
2. Grunderna för läroplanen och den lokala läroplanen
 - 2.1. Uppgörandet av läroplanen
 - 2.2. Läroplanens innehåll
3. Genomförandet av utbildningen
 - 3.1. Värdegrunden
 - 3.2. Synen på lärande
 - 3.3. Verksamhetskulturen
 - 3.4. Studiemiljön och arbetssätten
 - 3.5. Samarbete med olika aktörer
 - 3.6. Frågor som avgörs lokalt
- 4.Handledning och stöd för studierna
 - 4.1. Ordnanande av handledning
 - 4.2. Individuell studieplan
 - 4.3. Studerandevård
 - 4.4. Stöd för lärande och studier
 - 4.5. Plan för användningen av disciplinära åtgärder och förfaringssätt
 - 4.6. Frågor som avgörs lokalt
5. Mål för undervisningen och den studerandes kunnande
 - 5.1. Allmänna mål för undervisningen
 - 5.2. Vardagsfärdigheter och livskompetens
 - 5.3. Studie- och arbetslivsfärdigheter och självkännedom
 - 5.4. Interaktions- och kommunikationsfärdigheter
 - 5.5. Grundläggande matematiska färdigheter och problemlösningsförmåga
 - 5.6. Aktivt medborgarskap
 - 5.7. Studie- och karriärplaneringsfärdigheter
 - 5.8. Inriktade studier
 - 5.9. Frågor som avgörs lokalt
6. Bedömning av lärandet och kunnandet
 - 6.1. Formativ bedömning
 - 6.2. Summativ bedömning
 - 6.3. Allmänna principer för bedömningen
 - 6.4. Betyg
 - 6.5. Frågor som avgörs lokalt

1. Utbildningens uppdrag och struktur

Då läroplikten utvidgas kan läroplikten, efter att den grundläggande utbildningens lärokurs som avses i lagen om grundläggande utbildning slutförts, fullgöras inom sådan utbildning som avses i kapitel 7 a i lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) under högst ett års tid, i sådan utbildning för personer med svår funktionsnedsättning ändå under ifrågavarande utbildnings tid ¹. Utbildning för läropliktiga får ordnas av sådana huvudmän för folkhögskolor som har beviljats tillstånd att driva en folkhögskola ².

Målet med utbildning som riktar sig till läropliktiga är att främja den studerandes studier efter eget val och ge den studerande färdigheter att fortsätta studierna efter den grundläggande utbildningen. Syftet med utbildningen är att stärka de studerandes livskompetens och ge de studerande färdigheter att kontinuerligt utveckla sig själva ³.

Utbildningen stärker den studerandes grundläggande färdigheter, studie- och interaktionsfärdigheter, färdigheterna i undervisningsspråket och språket inom vetenskapsområdena samt kunnandet och kommunikationsfärdigheterna så att den studerande har färdigheter att klara av en utbildning på andra stadiet. I studier vid en folkhögskola ingår även valbara inriktade studier. Under studier vid en folkhögskola stärks den ungas inlärningsfärdigheter, hans färdigheter att planera sitt liv samt hans studie- och arbetslivsfärdigheter. Man strävar också efter att identifiera inlärningssvårigheter och stödja den ungas förmåga att göra planer som berör framtiden samt hjälpa den unga att hitta sin motivation. Studier i internatform vid en folkhögskola skapar möjligheter för en ung studerande i läropliktsålder att utvecklas som människa, att bli självständig, lära sig hantera sitt eget liv och lära sig sociala färdigheter samt att finna sina styrkor för att planera den egna framtiden. Studierna stärker den ungas självkänsla och tron på sina egna förmågor samt hjälper hen att hitta sina egna intresseområden. Den helhetsbetonade pedagogik och de tjänster som studier i internatform innebär ska utgöra grunden för planeringen av undervisningen även då den studerande av eget val inte bor på internat.

Syftet med utbildningen är att säkerställa att varje ung person som avslutat grundskolan och avlagt läropliktsutbildning vid en folkhögskola ska kunna övergå till utbildning på andra stadiet samt ha färdigheter att slutföra en examen på andra stadiet och finna sin väg in i arbetslivet. Som lärmiljö stärker folkhögskolan den ungas motivation och erbjuder nya intresseområden. I de valbara inriktade studierna vid en folkhögskola kan den unga bekanta sig med olika utbildningsalternativ. Utbildningen äger rum i en helhetsbetonad och gemenskapsinriktad lärmiljö, där man stärker studiefärdigheterna, förbättrar den ungas förutsättningar för fortsatta studier och hans färdigheter att välja sitt eget utbildningsområde. Därtill utvecklas den studerandes livskompetens och delaktighet. I studierna vid en folkhögskola ingår även studiehandledning, studerandevårdstjänster och handlett boende enligt den studerandes behov.

Beslut om antagning som studerande fattas av huvudmannen för folkhögskolan. Vid antagning av studerande ska jämlika urvalsgrunder tillämpas. Som studerande kan antas en person som fullföljt lärokursen för den grundläggande utbildningen. Som studerande kan av särskilda skäl även antas en person som utbildningsanordnaren annars anser ha tillräckliga förutsättningar att klara av studierna ⁴.

Huvudmannen för folkhögskolan beslutar om att ordna eventuella antagnings- eller lämplighetsprov. Huvudmannen beslutar om kontinuerlig ansökan och därtill hörande ansökningstider och ansökningsförfaranden. Vid antagningen av studerande kan ett nationellt ansökningsförfarande tillämpas. Huvudmannen för folkhögskolan ska ge ett i 7 kap. i förvaltningslagen avsett förvaltningsbeslut om antagningen som studerande. ⁵ Den studerandes studierätt börjar vid den tidpunkt huvudmannen för folkhögskolan bestämmer ⁶. Utbildningen

¹ Läropliktslagen 4 §

² Lagen om ändring av lagen om fritt bildningsarbete 25 b §

³ Lagen om ändring av lagen om fritt bildningsarbete 25 a §

⁴ Lagen om ändring av lagen om fritt bildningsarbete 25 d §

⁵ Lagen om ändring av lagen om fritt bildningsarbete 25 e §

⁶ Lagen om ändring av lagen om fritt bildningsarbete 25 h §

kan enligt överenskommelse med läroanstalten också inledas under en pågående termin. På det här sättet är det möjligt även för andra unga som avbrutit sina studier att delta i utbildningen.

Utbildningen är avsedd för unga som inte finner en studieplats efter den grundläggande utbildningen eller som har avbrutit sina studier på andra stadiet. Studier vid en folkhögskola erbjuder den unga en möjlighet att utveckla sin fulla potential och skapa en grund för lärandet som en livslång process. I folkhögskolan stödjer man studiefärdigheterna hos unga som slutfört den grundläggande utbildningen så att den unga läropliktiga hittar det sätt att studera som passar hen och så att hen får en tydlig uppfattning om sina möjligheter till fortsatta studier. Studierna vid en folkhögskola kan stödja utvecklingen av den studerandes identitet och självbild. Studierna vid en folkhögskola erbjuder också en möjlighet att kritiskt reflektera över det som den unga lärt sig och upplevt. Utbildningen hjälper unga vars grundläggande färdigheter, livskompetens eller motivation inte räcker till, samt unga som behöver ytterligare handledning för att hitta sitt eget område.

Utbildningen riktar sig i synnerhet till följande målgrupper:

- unga som vill förbättra sina grundläggande färdigheter och studiefärdigheter
- unga som vill få klarhet i sina framtidsplaner
- unga som har avbrutit sina studier inom yrkesutbildning eller gymnasieutbildning och som söker en ny riktning
- unga som behöver stöd för att stärka sin livskompetens och sina vardagsfärdigheter
- unga som behöver stöd för sitt välbefinnande för att klara av studier på andra stadiet
- unga som behöver en lärmiljö som inga andra utbildningsformer erbjuder
- unga som är i behov av gemenskap och individuellt stöd.

Bakomliggande orsaker till att unga har avbrutit sina tidigare studier kan ofta vara att de upplevt att de valt fel område samt orsaker utanför skolan och hälsorelaterade orsaker. Under utbildningen vid folkhögskolan försöker man hitta en lämplig studieväg eller studiemiljö för den studerande. Inom utbildningen vid folkhögskolan kan den studerande tryggt söka efter en ny riktning. Den unga kan pröva på studier som intresserar hen, få handledning samt bo på internat.

Förutom folkhögskolans studier och valfria ämnen kan den studerande också välja bland sådana studier inom gymnasieutbildning och yrkesutbildning som folkhögskolan eventuellt erbjuder samt få en inblick i högskolestudier och arbetslivet. Målet är att öka den studerandes kännedom om studier på andra stadiet och andra alternativ för framtida studier samt göra övergången till dem smidigare. Under den här utbildningen är det bra att se till att den studerande har möjlighet att höja vitsorden från den grundläggande utbildningen, om det krävs för att den studerande ska kunna fortsätta med sina studier. En del folkhögskolor har anordnartillstånd för grundläggande utbildning. Vid höjandet av vitsord kan man samarbeta med kommunen eller en annan anordnare av grundläggande utbildning.

Utbildningen omfattar minst 34 studerandeveckor och kan pågå i högst ett år. Det är ändå möjligt att avvika från utbildningens omfattning om den huvudsakliga utbildningsuppgiften för huvudmannen i det tillstånd att driva läroanstalt som avses ovan i 4 § är anordnande av utbildning för studerande med en svår funktionsnedsättning. I sådana fall bestäms tiden för genomförande av utbildningen utifrån den studerandes individuella mål och färdigheter. Beslut om tiden för genomförandet av utbildningen fattas av huvudmannen för folkhögskolan. Tiden för genomförandet får dock vara högst tre år⁷.

Minimilängden för en utbildning som riktar sig till läropliktiga och som ordnas av en folkhögskola är 34 studerandeveckor i enlighet med lagen om fritt bildningsarbete. Som en studerandevecka vid en folkhögskola räknas en sådan studieperiod på fem arbetsdagar för en studerande under vilken den studerande har fått handledd undervisning i medeltal minst fem timmar per dag. Kortare och längre studieperioder än det här omvandlas till studerandeveckor genom att man dividerar antalet arbetsdagar med fem. En studerandevecka definierar mängden handledd undervisning och är en viktig enhet med tanke på folkhögskolans finansiering. För att beskriva den studerandes kunnande och studiernas totala omfattning beskrivs utbildningens omfattning och de studerandes prestationer i grunderna för läroplanen i form av studiepoäng, vilket ger en övergripande bild av

⁷ Lagen om ändring av lagen om fritt bildningsarbete 25 b §

den tid som använts för att förvärva kunskaper och som även inbegriper den studerandes självständiga studier. Det här stödjer också bättre processerna med att identifiera och erkänna kunskaper.

En studiepoäng motsvarar i genomsnitt ungefär 27 timmars arbete för en studerande. I praktiken kan arbetsmängden som krävs för att avlägga en studiepoäng variera kraftigt, till exempel beroende på den studerandes färdigheter. Ett läsår består av 38 veckor och inom utbildning på heltid omfattar läsåret 1 600 timmar som en studerande har använt för studier. Minimiomfattningen för utbildningen som riktar sig till en läropliktig är 34 veckor. Då man ställer läsårets 38 veckor i relation till antalet veckor som kan användas för studierna, alltså 34, innebär det att tiden som kan användas för studier är 1 432 timmar, som omvandlat till studiepoäng motsvarar 53 studiepoäng. Det innebär att utbildningen som riktar sig till läropliktiga och som kan räkna minst 34 veckor ska omfatta minst 53 studiepoäng.

Huvudmannen för folkhögskolan beslutar om omfattningen på studieavsnitten som erbjuds de studerande. För respektive kompetenshelhet som beskrivs i dessa grunder för läroplanen anges det minsta antalet studiepoäng som kompetenshelheten ska omfatta för att bedömningen av helheten ska kunna genomföras i relation till föremålen för bedömningen som beskrivs i kapitel 5 i dessa läroplansgrunder. I den lokala läroplanen ska kompetenshelheternas omfattning avgöras så att omfattningen för respektive kompetenshelhet ska utgöra den minimimängd studiepoäng som anges nedan och den sammanlagda omfattningen av utbildningen som erbjuds ska vara minst 53 studiepoäng. I den lokala läroplanen beslutas i vilken ordning studierna avläggs och hur de delas in i studieavsnitt. Då studiepoängen har fastställts för kompetenshelheterna har man strävat efter att den personliga tillämpningen av den studerandes studier kan genomföras flexibelt med hänsyn till respektive studerandes färdigheter, framtidsplaner och behov av lärande.

Utbildningens kompetenshelheter och minimimängden studiepoäng per helhet är följande:

- Vardagsfärdigheter och livskompetens (minst 4 studiepoäng)
- Studie- och arbetslivsfärdigheter och självkännedom (minst 4 studiepoäng)
- Interaktions- och kommunikationsfärdigheter (minst 4 studiepoäng)
- Grundläggande matematiska färdigheter och problemlösningsförmåga (minst 4 studiepoäng)
- Aktivt medborgarskap (minst 4 studiepoäng)
- Studiefärdigheter och karriärplaneringsfärdigheter (minst 4 studiepoäng)
- Valbara inriktade studier

2. Grunderna för läroplanen och den lokala läroplanen

Utbildningsstyrelsen fattar beslut om utbildningens mål, centrala innehåll och bedömningen av den samt om de centrala principerna för studerandevården. Huvudmannen för folkhögskolan ska godkänna en läroplan för utbildning som avses i detta kapitel. Läroplanen godkänns särskilt för finsk-, svensk- och samiskspråkig undervisning samt vid behov för undervisning på något annat språk⁸. Läroplanen godkänns av det organ som läroanstalten, huvudmannen för läroanstalten eller någon annan utbildningsanordnare har fastställt i sin egen stadga eller i en motsvarande administrativ handling.

Dessa grunder för läroplanen för folkhögskolornas långa linjer är avsedda för den nya utbildningsuppgift som påbörjas 1.8.2021, alltså ska dessa grunder iakttas i de utbildningar vid folkhögskolornas långa linjer som är en del av läroplikten. Dessa grunder för läroplanen kan även användas i motsvarande utbildning vid folkhögskolornas långa linjer.

2.1. Uppgörandet av läroplanen

Läroplanssystemet för folkhögskolornas långa linjer som riktar sig till läropliktiga grundar sig på

- lagen om fritt bildningsarbete 632/1998 och lagen om ändring av lagen om fritt bildningsarbete xxx/2020
- läropliktslagen xxx/2020
- Utbildningsstyrelsens föreskrift om grunderna för läroplanen för folkhögskolornas utbildning inom det fria bildningsarbetet som riktar sig till läropliktiga
- den läroplan som godkänts av huvudmannen för utbildningen.

Alla huvudmän för utbildningen ska göra upp en lokal läroplan i enlighet med dessa grunder för läroplanen. Om anordnartillståndet omfattar en särskild utbildningsuppgift, ska de föreskrifter som berör den tas i beaktande då läroplanen görs upp. Det är frågan om en utbildning där målen och innehållen för olika former av verksamhet samordnas och bildar grunden för undervisningen och verksamhetskulturen. Utöver bestämmelser om mål, centralt innehåll och bedömning av den studerandes lärande innehåller grunderna för läroplanen även närmare beskrivningar som förtydligar dessa. Av grunderna för läroplanen framgår om det är frågan om en förpliktande bestämmelse eller en text som preciserar eller förklarar den. När den lokala läroplanen görs upp ska man ta i beaktande utbudet hos andra läroanstalter samt fästa uppmärksamhet vid folkhögskolans verksamhetsmiljö, de regionala styrkorna och specialresurserna. Läroanstaltsortens eller -regionens natur och miljö, historia, språkförhållanden samt näringsliv och kulturliv ger läroplanen en lokal prägel. Läroanstaltens egen värdegrund kan också synas i den lokala läroplanen. Praktiskt samarbete med sakkunniga på olika områden fördjupar studierna och gör dem mer livsnära.

Innan den lokala läroplanen tas i bruk ska huvudmannen för läroanstalten godkänna läroplanen separat för undervisningen på svenska, finska och samiska samt vid behov för undervisning på något annat språk.

Den studerandes möjlighet att avlägga studierna inom ett år ska tryggas genom flexibla studier och genom att erbjuda det stöd för lärande och studier som behövs. Huvudmannen för utbildningen ska avgöra på vilket sätt den lokala läroplanen görs upp utifrån dessa grunder för läroplanen. Den lokala läroplanen ska göras upp i samarbete med personalen, de studerande, de studerandes vårdnadshavare och till de delar lagen förutsätter det även med kommunens verkställande social- och hälsovårdsmyndigheter. Man kan också samarbeta med andra utbildningsanordnare och olika intressegrupper i läroplansarbetet.

Alla vårdnadshavare ska ha möjlighet att bekanta sig med läroplanen. Utbildningsanordnaren ska också höra studerandekåren och personalen samt ge de studerande möjlighet att framföra sin åsikt om planen. Avsikten med

⁸ Lagen om ändring av lagen om fritt bildningsarbete 25 c §

samarbetet är att försäkra sig om att utbildningen är av hög kvalitet och samhällligt betydelsefull och att hela gemenskapen förbinder sig att följa de gemensamt överenskomna målen och arbetssätten. När den lokala läroplanen görs upp bör man sträva efter lösningar som utvecklar verksamhetskulturen, stödjer de studerandes välbefinnande, ork och delaktighet samt bidrar till mångsidig kommunikation både inom läroanstalten och med det omgivande samhället.

2.2. Läroplanens innehåll

Den lokala läroplanen ska innehålla följande delar:

- läroanstaltens verksamhetsidé och värdeprioriteringar
- utgångspunkterna för ordnandet av utbildningen och en beskrivning av målgruppen
- synen på lärande, studiemiljöer och studiemetoder
- läroanstaltens verksamhetskultur i huvuddrag
- principer för självständiga studier
- allmänna mål för utbildningen
- studiehelheternas mål och centrala innehåll samt bedömningen av studiehelheterna
- en beskrivning av omfattningen av studiehelheterna som erbjuds de studerande, hur studierna delas in i studieavsnitt och i vilken ordning studierna avläggs
- hur den studerandes individuella studieplan utarbetas samt verksamhetssätten för att utreda och dokumentera den studerandes kunskaper
- hur samarbetet mellan hem och läroanstalt genomförs
- samarbetet med övriga aktörer
- mål för handledning och fortsatt handledning, stöd för den studerande och ordnande av stöd samt en beskrivning av uppgifterna för dem som deltar i handledningen och stödåtgärderna
- undervisningen för studerande som behöver stöd för lärande och studier
- undervisningen för olika språk- och kulturgrupper
- arbetslivssamarbetet
- studerandevården
- bedömningen av den studerandes lärande, bedömningsformerna och -förfarandena under studiernas gång och då utbildningen avslutas, formerna av och förfarandena vid respons, betyg och betygsanteckningar då utbildningen avslutas
- den kontinuerliga utvecklingen och utvärderingen av verksamheten.

I slutet av respektive kapitel i dessa läroplansgrunder beskrivs vilka frågor som ska beslutas på lokal nivå. I denna punkt beskrivs vilka delar i respektive kapitel som eventuellt kompletteras i den lokala läroplanen och vilka delar som kan överföras som sådana till den lokala läroplanen.

Utbildningsanordnaren svarar för att det för varje läroanstalt utarbetas en studerandevårdsplan för hur studerandevårdsverksamheten ska genomföras, utvärderas och utvecklas (elev- och studerandevårdslagen (1287/2013, 13 § [ändrad genom lag 1501/2016] 1 mom.). I enlighet med 13 § i lagen om elev- och studerandevård ska det i läroanstaltens studerandevårdsplan ingå en plan för hur de studerande ska skyddas mot våld, mobbning och trakasserier. Utbildningsanordnaren ska också i samband med den lokala läroplanen utarbeta en plan för användning av disciplinära åtgärder och tillhörande förfaringsätt och ge anvisningar för hur planen ska användas.

I enlighet med 5a § i lagen om jämställdhet mellan könen (609/1986, ändrad genom lag 1329/2014) ansvarar utbildningsanordnaren för att det i samarbete med personalen och de studerande årligen utarbetas en jämställdhetsplan för läroanstalten i fråga. I stället för en årlig genomgång kan en plan utarbetas för högst tre år i sänder. Planen kan ingå i den lokala läroplanen eller i någon annan av läroanstaltens planer. Enligt 6 § 2 mom. i diskrimineringslagen (1325/2014) ska utbildningsanordnaren se till att läroanstalten har en plan för de åtgärder som behövs för att främja likabehandling. Planen för att främja likabehandling kan ingå i den lokala läroplanen.

I den lokala läroplanen kan finnas delar som är specifika på lokal, regional eller läroanstaltsnivå och som även kan vara gemensamma med andra folkhögskolor eller andra former av läroanstalter. Om huvudmannen för läroanstalten erbjuder möjlighet att avlägga utbildning enligt dessa läroplansgrunder vid en anstalt bör det framgå av läroplanen.

UTKAST

3. Genomförandet av utbildningen

3.1. Värdegrunden

En folkhögskola är en läroanstalt inom det fria bildningsarbetet. Det fria bildningsarbetet syftar till att utifrån principen om livslångt lärande anordna utbildning som stödjer sammanhållningen och jämlikheten i samhället samt ett aktivt medborgarskap. Målet för undervisningen inom det fria bildningsarbetet är att främja individers mångsidiga utveckling, välmående och välfärd och att främja demokrati, pluralism, hållbar utveckling, kulturell mångfald och internationalism. Det fria bildningsarbetet kännetecknas av studier efter eget val, samhörighet och delaktighet. Målet för utbildning inom det fria bildningsarbetet skildrar ett bildningsideal där man strävar efter att kontinuerligt utvecklas och förnyas samt efter en utveckling som grundar sig på individens potential. Varje individ är unik och utvecklar sin egen personliga identitet och sitt eget sätt att agera ansvarsfullt i samhället.

Utöver den gemensamma utbildningsuppgiften har varje folkhögskola ett av undervisnings- och kulturministeriet beviljat tillstånd att driva läroanstalt, som också kan betona grunden för läroanstaltens värderingar, läroanstaltens ideella grund och dess pedagogiska mål eller särskilda utbildningsuppgifter. Folkhögskolans värdegrund kan synas i utbudet av inriktade studier, i verksamhetskulturen och i fritidsverksamheten vid internatet. Folkhögskolans värdegrund kan för många studerande vara en orsak till att söka till en specifik folkhögskola.

3.2. Synen på lärande

Det främsta målet för undervisningen vid folkhögskolornas långa linjer som riktar sig till läropliktiga är att den studerande ska finna en riktning och mening i livet samt en väg mot framtiden som känns meningsfull för den studerande själv. Den studerande lär sig i en miljö som ur ett helhetsperspektiv tar hänsyn till livets olika delområden och hen växer som en medlem av gemenskapen och samhället. Den pedagogiska verksamheten stödjer den studerandes sociala utveckling och främjar den ungas frivilliga lärande. Målet för studierna och lärandet enligt den ungas eget val är att den studerande ska känna igen sina egna unika styrkor och sin potential och utveckla dem både till förmån för sig själv och för andra. Studierna enligt den ungas eget val stöds i synnerhet inom utbildning i internatform av en helhetsbetonad pedagogisk relation mellan läraren och den studerande samt av den ömsesidiga kommunikationen inom en långvarig studiegemenskap. På det här sättet kan folkhögskolan som lärmiljö erbjuda den läropliktiga unga delaktighet som medlem i en lärande grupp som tar ansvar för sitt lärande och där det sociala kapitalet utvecklas och främjar den ungas lärande.

I lärarens arbete betonas handledningen samt förmågan att förstå och stödja de studerandes lärprocesser som grundar sig på olika utgångslägen och som framskrider individuellt. Dialogen och mötet mellan läraren och den studerande ska grunda sig på öppenhet, närvaro, likabehandling och förtroende samt ömsesidig respekt och acceptans. Den studerandes upplevelse av att hen blir sedd, hörd och uppskattad är en viktig utgångspunkt för utbildningen. Under studierna övar och iakttar man tillsammans med den studerande olika sätt att lära sig så att varje studerande kan hitta sina styrkor som en lärande individ.

3.3. Verksamhetskulturen

Folkhögskolan ska i sin verksamhet värna om en kultur som främjar en god lärmiljö. Viktiga aspekter är den studerandes välbefinnande och trygga vardag. Lärmiljön präglas av en mångsidig växelverkan och i planeringen av lärmiljön ska man se till ansvaret för miljön och en hållbar utveckling. Lärmiljön ska ta hänsyn till det finländska samhällets mångfald, som också ska vara en del av folkhögskolornas verksamhetskultur. Kulturell mångfald är en

del av vardagen vid folkhögskolorna. Man ska i synnerhet sträva efter delaktighet och likvärdighet för folkhögskolans personal och studerande.

I studierna vid folkhögskolan och i den organiserade fritidsverksamheten ska man stödja ett aktivt medborgarskap genom att uppmuntra de studerande att uttrycka sig själva, förhandla, lösa konflikter utan våld, iakttä och godkänna olikheter samt agera i enlighet med en kultur som betonar demokrati och jämlikhet. Under den ettåriga utbildningen vid folkhögskolan utvecklas den unga i enlighet med målen som ställts upp i lagen till en individ som känner till sina rättigheter och sitt ansvar. Hen sporras till att ta sig friheten att ansvarsfullt fatta självständiga beslut. Utbildning som ordnas vid ett internat gör det möjligt att stödja den läropliktiga unga på ett helhetsinriktat sätt. Organiserad fritidsverksamhet och den läropliktiga ungas egna hobbyer och intresseområden bidrar till exempel till att upprätthålla och utveckla den fysiska och den psykiska funktionsförmågan.

Folkhögskolan utgör en gemenskap och ett internat som består av de studerande och personalen, och där lärandet grundar sig på varje individs delaktighet i studierna och måltiderna, samt även i fritiden och vid boendet i fråga om de studerande som bor vid folkhögskolan. Vid folkhögskolan deltar hela personalen inom ramen för sina uppgifter i handledningen av och stödåtgärderna för den studerande.

3.4. Studiemiljön och arbetssätten

Folkhögskolornas långa linjer för läropliktiga grundar sig på en individuell studieplan. Helheten omfattar också studiehandledning, studerandevård och handlett boende. För den studerande utarbetas en *individuell studieplan*, där man tillsammans med den studerande fastställer de centrala målen för studierna och den handledning som behövs för att förbättra den ungas färdigheter att söka sig till fortsatta studier, för att förtydliga planeringen av den ungas karriär, utveckla färdigheterna att planera sitt eget liv samt förbättra inlärningsfärdigheterna.

Internatboende vid en folkhögskola ger den studerande en trygg miljö där hen kan utvecklas till en självständig individ och lär sig ta ansvar. Internatboendet utvecklar de sociala kommunikationsfärdigheterna och ger den läropliktiga unga en möjlighet att med hjälp av professionella och i sällskap av andra unga i samma situation utvecklas som människa, bli självständig, lära sig hantera sitt eget liv och finna sina styrkor för att möta framtiden.

Läromedel som behövs för undervisningen samt arbetsredskap, arbetsdräkter och arbetsmaterial är avgiftsfria. Redskap som behövs vid utbildningar som betonar särskilda intressen är dock inte avgiftsfria⁹.

3.5. Samarbete med olika aktörer

Vid genomförandet av utbildningen ska folkhögskolan samarbeta med den minderåriga ungas vårdnadshavare, den grundläggande utbildningen, andra stadiet, det fria bildningsarbetet och med högskolorna samt med kommunens hälsovård, ungdomsväsende och socialsektor och med arbetslivet, tredje sektorn och arbetsverkstäderna.

Samarbetet mellan hemmet och läroanstalten

I utbildningen ska man samarbeta med vårdnadshavarna och hemmen. Samarbetet ska grunda sig på en öppen och jämlik kommunikation och på ömsesidig respekt. Aktivt samarbete stödjer den studerandes förutsättningar att lära sig, den studerandes hälsosamma utveckling samt hens välbefinnande. Samarbetet stärker de studerandes och vårdnadshavarnas delaktighet samt läroanstaltsgemenskapens välbefinnande, trygghet och samhörighet. Samarbetet med vårdnadshavarna och hemmen är en del av läroanstaltens verksamhetskultur och samarbetet ska vara regelbundet under hela den tid utbildningen pågår.

⁹ Läropliktslagen 17 §

Samarbetet ska vara mångsidigt och sätten att genomföra samarbetet ska utvecklas systematiskt. Man ska informera vårdnadshavarna om folkhögskolornas långa linjer för läropliktiga som utbildningsform och om utbildningens verksamhetssätt och vårdnadshavarna ska uppmuntras att stödja den studerande i hans studier och att delta i utvecklingen av och samarbetet kring läroanstaltens verksamhet. Den studerandes arbete och framsteg i studierna ska följas upp tillsammans med den studerande, och man ska tillräckligt ofta informera den studerandes vårdnadshavare hur studierna framskrider. De studerande och deras vårdnadshavare ska också få information om handledning, gemensam studerandevård samt om specialundervisning och övrigt stöd för lärandet.

Den studerandes individuella förutsättningar och behov styr genomförandet av samarbetet. I samarbetet mellan hemmet och läroanstalten och i synnerhet inom den individuella studerandevården ska man fästa uppmärksamhet vid utvecklingen av självständigheten och det egna ansvarstagandet både hos en ung studerande på väg in i vuxenlivet och hos en myndig studerande. I samarbetet ska man också beakta familjernas mångfald. Genom att ta till vara vårdnadshavarnas kunskaper kan man stärka läroanstaltens verksamhetskultur. Vikten av samarbetet framhävs i utbildningens övergångsskeden, i planeringen av studierna och i handledningen av och stödet för en studerande som är i behov av stöd.

Utbildningsanordnaren har ansvar för att utveckla samarbetet samt för att skapa förutsättningar och rutiner för samarbetet. Utbildningsanordnaren bestämmer i den lokala läroplanen hur samarbetet mellan hemmet och läroanstalten ska genomföras. Huvudmannen för läroanstalten ska regelbundet kartlägga de studerandes och deras vårdnadshavares synpunkter på läroanstaltens och utbildningsanordnarens verksamhet.

Den läropliktigas vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare ansvarar för att läroplikten fullgörs¹⁰.

Utbildningsanordnaren ska följa upp hur den läropliktigas studier framskrider och meddela den läropliktigas vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare om den läropliktiga inte genomför sina studier i enlighet med studieplanen. Om en läropliktig ämnar avbryta fullgörandet av läroplikten ska utbildningsanordnaren tillsammans med den läropliktiga och dennes vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare utreda möjligheterna att bedriva studier i en annan lärmiljö eller att söka till annan utbildning. Vid behov utreds alternativen i samarbete med en annan utbildningsanordnare¹¹.

Samarbete med andra aktörer

I folkhögskolornas utbildning som riktar sig till läropliktiga behövs övergripande samarbete med olika aktörer för att stödja den unga när hen söker till studierna, under studiernas gång och vid övergången till fortsatta studier. Samarbetet ska vara systematiskt och man ska tillsammans med samarbetsparterna utvärdera hur samarbetet genomförs. I den lokala läroplanen ska man ange samarbetsparterna samt målen för samarbetet och samarbetsformerna. Samarbetet med kommunen, regionens ungdomsväsende, det uppsökande ungdomsarbetet, anordnarna av grundläggande utbildning och organisationer är centralt i ansökan till utbildningen, i början av studierna och även då utbildningen avslutas. Med hjälp av samarbetet ska man följa upp att den unga inleder de studier som hen har sökt till och dessa aktörer stödjer för sin del den ungas engagemang för studierna, för att den unga ska bevara sin studiemotivation samt för att hen ska fortsätta studierna. I enlighet med läropliktslagen (11 §) ska anordnare av grundläggande utbildning i augusti utreda att den unga har inlett den utbildning som hen blivit antagen till.

Ett omfattande samarbetsnätverk möjliggör en mångsidig lärmiljö under studiernas gång. Under utbildningen vid en folkhögskola ska den unga finna klarhet i sina framtidsplaner. Det här förutsätter samarbete med läroanstalter på andra stadiet, läroanstalter inom det fria utbildningsarbetet, arbetslivet samt aktörer inom tredje sektorn. Under utbildningen vid en folkhögskola bör den unga få bekanta sig med olika möjligheter för fortsatta studier vid andra läroanstalter, olika alternativ för fortsatta studier och arbetsliv enligt sina framtidsplaner (studier efter andra

¹⁰ Läropliktslagen 9 §

¹¹ Läropliktslagen 12 §

stadiet och arbetsplatser). Det här innebär att också andra läroanstalter, arbetsplatser, arbetsverkstäder och tredje sektorns organisationer kan fungera som lärmiljöer.

Folkhögskolans fritidsverksamhet stödjer den ungas tillväxt och utvecklingen av den ungas sociala färdigheter. Viktiga samarbetspartner när fritidsverksamheten ordnas är regionens fritids-, idrotts- och kulturorganisationer.

Samarbete med olika aktörer är väldigt viktigt i situationer då den unga ämnar avbryta sina studier. I enlighet med läropliktslagen (12 §) har utbildningsanordnaren styrnings- och uppföljningsansvar när det gäller hur den unga framskrider i studierna samt för att hänvisa den unga till andra studier eller tjänster. Om en läropliktig ämnar avbryta studierna ska hen hänvisas till en alternativ lärmiljö eller en annan utbildning där läroplikten kan fullgöras. Om en läropliktig avbryter studierna bör utbildningsanordnaren också se till att handledningen och stödåtgärderna för den läropliktiga är tillräckliga. Den läropliktiga bör också enligt behov hänvisas till andra stödtjänster som hen är i behov av, såsom studerandevårdens tjänster, social- och hälsovårdstjänster eller rehabiliteringstjänster som Folkpensionsanstalten erbjuder.

3.6. Frågor som avgörs lokalt

Huvudmannen för läroanstalten ska i den lokala läroplanen besluta och beskriva

- vilka eventuella lokala perspektiv eller tyngdpunkter som kompletterar grundernas beskrivningar av värdegrunden, synen på lärande, verksamhetskulturen, studiemiljön och arbetssätten samt samarbetet med olika aktörer, och på vilka sätt dessa framkommer.

Till övriga delar kan man i beskrivningarna av värdegrunden, synen på lärande, verksamhetskulturen, studiemiljön och arbetssätten samt samarbetet med olika aktörer använda läroplansgrundernas text som sådan.

4.Handledning och stöd för studierna

Den läropliktiga ska söka till utbildning för att fullgöra läroplikten före utgången av den sista årskursen inom den grundläggande utbildningen eller före utgången av den grundläggande utbildningen för vuxna. Den läropliktiga ska även söka till utbildning för att fullgöra läroplikten, om hen ämnar avbryta sina studier eller om fullgörandet av studierna annars upphör innan läroplikten upphör. Skyldigheten att söka till utbildning fortgår trots att den läropliktiga inte får eller tar emot en studieplats ¹².

En i 4 § avsedd utbildningsanordnarens styrnings- och tillsynsansvar börjar när den läropliktiga har inlett sina studier som studerande hos utbildningsanordnaren. Utbildningsanordnarens styrnings- och tillsynsansvar upphör när den läropliktigas studierätt eller läroplikt upphör ¹³.

Den läropliktiga har rätt att få tillräcklig elevhandledning eller studiehandledning samt annan handledning för att uppfylla skyldigheten att söka till utbildning enligt paragrafen ¹⁴. Syftet med handledningen och stödet för studierna vid folkhögskolorna är bland annat att stödja och handleda den studerande så att hen kan göra ändamålsenliga och för den studerande lämpliga val som berör utbildning och karriär. Syftet med handledningen är också att stödja den studerande i hens livssituation under studierna. Syftet med handledningen är att utveckla den studerandes färdigheter att ta ansvar för sitt eget lärande och även i allt högre grad för sitt eget liv. Med hjälp av handledningen kan man stödja den studerandes förmåga att lära sig lära, utveckla hens grundläggande färdigheter, stödja utvecklingen av färdigheterna för självvärdering, stärka den studerandes självkänsla samt förbättra hens kommunikationsfärdigheter och färdigheter att arbeta i grupp. Folkhögskolor är internat och därför är också kamratstödet en del av handledningen och stödet för studierna.

Folkhögskolans personal ska ge varje studerande den tid, uppmärksamhet och uppskattning de behöver samt rådgivning och stöd. Undervisningspersonalen ska svara mot de individuella behov som olika studerande har samt enligt behov samarbeta med de sakkunniga som hör till handlednings- och stödpersonalen. Folkhögskolan ska se till att de studerande känner till sina rättigheter och sitt ansvar som gäller det egna lärandet och studieframgången. Undervisningspersonalen stödjer de studerande i att finna sin egen individuella lärtig och att följa den.

Den studerande har rätt att få individuell handledning för studierna samt handledning som berör fortsatta studier och karriärval. Handledningen omfattar både individuell och gemensam handledning. Handledningen ger den studerande bättre färdigheter att klara av förändrade livssituationer och utvecklar hens förmåga att göra val och fatta beslut som gäller de egna kompetensbehoven inför framtiden. Studier vid en folkhögskola ger den unga samhällliga färdigheter och handledningen stödjer utvecklingen av dem. Handledningen stödjer också den studerandes utveckling och välbefinnande och erbjuder verktyg för bättre självkännet och självreglering och uppmuntrar till aktivt medborgarskap och samhörighet, samtidigt som den studerandes tilltro till det egna kunnandet stärks.

Den ungas studier ska stödjas i samarbete med den studerande, vårdnadshavarna och studerandevårdspersonalen. I handledningen ska man ta hänsyn till den studerandes personliga utgångspunkter, behov, mål, kunnande och livssituation.

Det är viktigt att de studerande får det stöd de behöver. Särskilt viktigt är det att fästa uppmärksamhet vid stöd och handledning för studerande som har svårigheter med studierna eller inlärningssvårigheter eller som har utmaningar som berör livskompetensen. Om man då studierna inleds eller under studiernas gång observerar sådana fysiska, psykiska eller sociala omständigheter som berör den studerande och som kan göra det svårt för den studerande att framskrida med sina studier, ska man utreda situationen så fort som möjligt och sträva efter att finna metoder för att stödja den studerande. Läroanstalten och läroanstaltens huvudman kan då man

¹² Läropliktslagen 10 §

¹³ Läropliktslagen 12 §

¹⁴ Läropliktslagen 10 §

öväger vilka stödåtgärder som behövs vid behov konsultera och samarbeta med lokala eller regionala sakkunniga inom olika områden för att lösa den studerandes utmaningar som berör studierna.

Läropliktiga som genomgår utbildning som avses i 7 a kap. i lagen om fritt bildningsarbete ska innan utbildningen avslutas söka till examensinriktad utbildning som avses i 4 § 1 mom. på det sätt som förutsätts i läropliktslagen¹⁵.

4.1. Att ordna handledning

Handledningen kan ordnas individuellt eller gemensamt, som personlig handledning, grupphandledning eller kamrathandledning samt som en kombination av dessa. Den gemensamma handledningen betonas i folkhögskolorna. Folkhögskolorna har möjlighet att ordna handledningen på olika sätt och med olika förfaranden. Handledningen kan genomföras i samarbete med arbetslivet, om det finns behov för det, och då kan man beakta den studerandes planer för fortsatta studier och karriärplaner. Den ansvariga läraren för utbildningen vid folkhögskolan eller folkhögskolans studiehandledare har ansvar för genomförandet av handledningen.

Syftet med handledningen är att stödja de studerande så att de har framgång i sina studier, får motivation att fortsätta studera samt finner sin plats i studier i nästa skede. De centrala målen för handledningen ska antecknas i den studerandes individuella studieplan.

I handledningen betonas den individuella handledningen av den studerande. Varje studerande behöver kontinuerligt få positiv och konstruktiv respons samt få uppleva att hen har lyckats. För det här har handledningen i studierna en viktig roll. Syftet med handledningen är att stödja utvecklingen av färdigheter som behövs i studierna och för fortsatta studier samt i arbetslivet. Den studerande ska ha möjlighet att i praktiken bekanta sig med olika utbildningsalternativ såsom gymnasieutbildning och yrkesutbildning. Den individuella handledningen är särskilt viktig när det gäller frågor som berör fortsatta studier och då den studerande ska söka till fortsatta studier. Med hjälp av handledningen hjälper man den studerande att planera sina studier efter utbildningen vid folkhögskolan och stödjer hen i ansökningsförfarandena.

I undervisningen och handledningen ska man ta i beaktande de studerandes språkliga och kulturella bakgrund och färdigheter. I målen för studierna och valet av studiernas innehåll för studerande med invandrarbakgrund och studerande med ett främmande språk som modersmål ska man ta i beaktande de studerandes varierande kunskaper i undervisningsspråket samt de färdigheter och kunskaper de tidigare lärt sig. Kunskaperna i undervisningsspråket ska utvecklas inom alla delområden för språkanvändning. Målet är att språkkunskaperna utvecklas från konkret vardagsspråk till ett språk som lämpar sig för abstrakt tänkande. De studerande ska också utveckla färdigheter att uttrycka iakttagelser, fenomen samt sina egna tankar och åsikter på ett för sammanhanget lämpligt sätt. Utvecklingen av kunskaperna i undervisningsspråket stödjer också integrationen i det finländska samhället. I undervisningen ska man också värdesätta och dra nytta av andra språk som de studerande kan.

Utvecklingen av den språkliga och kulturella identiteten ska stödjas mångsidigt hos varje studerande. Målet är att stödja flerspråkighet och lära de studerande att värdesätta olika språk och kulturer.

4.2. Individuell studieplan

Den studerande har rätt att få undervisning enligt grunderna för läroplanen. För en studerande som inleder utbildningen utarbetas en individuell studieplan, där man skriver in den studerandes individuella utbildnings- och utvecklingsmål samt uppgifter om åtgärder gällande handledning och stöd. Folkhögskolan ska utarbeta och uppdatera den individuella studieplanen tillsammans med den studerande. Planen ska regelbundet uppdateras

¹⁵ Läropliktslagen 10 §

under studiernas gång.¹⁶ I utbildning som ordnas för studerande med svår funktionsnedsättning ska man i utarbetandet av den individuella studieplanen beakta den studerandes utgångspunkter och färdigheter och målen för utbildningen ska ställas upp realistiskt och med hänsyn till den studerandes styrkor samt med beaktande av möjligheten att förlänga utbildningstiden till högst tre år.

För att ordna handlednings- och stödtjänster av hög kvalitet bör folkhögskolorna i sin handledningsplan beskriva följande helheter:

- Hur ordnas handledning som en studerande eventuellt behöver för sin livssituation?
- Hurdan hjälp får en studerande för att planera sina fortsatta studier, för att söka till utbildning och förbereda sig för inträdesprov etc.?
- Hur stödjer man utvecklingen av studiefärdigheter som är centrala för fortsatta studier (studieteknik, färdigheter för självständiga studier och självstyrning, kritisk läskunnighet, vetenskapligt skrivande, studier i digitala lärmiljöer, hänvisande av den studerande till test av läs- och skrivsvårigheter och till en speciallärare)?
- Hur utarbetar den studerande den individuella studieplanen för utbildningen vid folkhögskolan, hur handleds utarbetandet av planen (individuella handledningssamtal) och hur följs planen upp tillsammans med den studerande?
- Hur beaktas de personliga målen och att de uppfylls?

4.3. Studerandevård¹⁷

Studerandevård handlar om främjande och upprätthållande av den studerandes studieframgång, goda psykiska och fysiska hälsa och sociala välbefinnande samt understödjande verksamheter i läroanstaltsgemenskapen. Den studerandes bästa prioriteras inom studerandevården. Den studerande har rätt till avgiftsfri studerandevård. Den kommun där läroanstalten är belägen ansvarar för att tillhandahålla studerandevårdstjänsterna. En privat utbildningsanordnare kan besluta om att erbjuda dessa tjänster helt eller delvis i egen regi och på egen bekostnad.

Studerandevården ska i första hand genomföras som förebyggande, gemensam studerandevård. Den gemensamma studerandevården ska vara förebyggande och stärka känslan av delaktighet, trygghet och omsorg vid läroanstalten. Varje studerande har även rätt till individuell studerandevård som kan vara både förebyggande och stödjande. Den individuella studerandevården genomförs med den studerandes och vid behov även med vårdnadshavarens samtycke.

Den studerande ska ha tillgång till psykolog- och kuratorstjänster samt studerandehälsovårdens tjänster och de ska ordnas inom den tid som föreskrivs i lagen. Den studerandes personliga förutsättningar, styrkor och behov ska tas i beaktande i vardagen och i planeringen och genomförandet av det stöd som behövs. Det yrkesövergripande samarbetet har en central roll. Studerandevården styrs av förtrolighet och ett respekterande förhållningssätt gentemot den studerande och vårdnadshavaren.

Utbildningsanordnaren svarar för att det för varje läroanstalt utarbetas en studerandevårdsplan för hur studerandevården ska genomföras, utvärderas och utvecklas. Planen ska utarbetas i samarbete med läroanstaltens personal samt de studerande och deras vårdnadshavare. Studerandevårdsplanen kan också vara gemensam för två eller flera läroanstalter. Planen ska ses över inom ett år efter det att kommunens välfärdsplan för barn och unga som avses i 12 § har setts över.

Läroanstaltens studerandevårdsplan ska beskriva följande:

- 1) en uppskattning av det totala behovet av studerandevård och tillgängliga studerandevårdstjänster;

¹⁶ Lagen om ändring av lagen om fritt bildningsarbete 25 f §

¹⁷ Lagen om elev- och studerandevård (1287/2013) 13 §

- 2) läroanstaltsgemenskapens förfaringssätt för att främja den gemensamma studerandevården och för att ordna de stödåtgärder som behövs;
- 3) samarbetet med de studerande och deras familjer samt med dem som arbetar vid läroanstalten och andra instanser som stödjer de studerandes välbefinnande;
- 4) en plan för att skydda de studerande mot våld, mobbning och trakasseri;
- 5) genomförande och uppföljning av studerandevårdsplanen (egenkontroll).

Utbildningsanordnaren ska följa upp hur läroanstaltens studerandevårdsplan genomförs.

4.4. Stöd för lärande och studier

Den studerande har rätt att få tillräckligt stöd så fort behovet av stöd uppstår. Stödet kan vara till exempel stödundervisning, specialundervisning på deltid, tolknings- och biträdestjänster, särskilda hjälpmedel och specialundervisning. Vilka stödformer som ska användas bestäms enligt den studerandes behov. Lärarna som undervisar den studerande planerar stödåtgärderna tillsammans med den studerande. Man ska regelbundet följa upp och utvärdera hur stödåtgärderna genomförs och vilken inverkan de har. Eventuella ändringar som berör stödåtgärderna ska antecknas.

Positiv och uppmuntrande respons främjar den studerandes uppfattning om sig själv som studerande. Samtidigt stärks den studerandes förmåga till självvärdering och att planera sin framtid. Lärarna handleder den studerande att utveckla studiefärdigheter och att ta ansvar för sitt lärande och sitt arbete samt att tillämpa sådana studiestrategier som är typiska för respektive studiehelheter.

4.5. Plan för användningen av disciplinära åtgärder och förfaringssätt

Den studerande har rätt till en trygg studiemiljö. I utbildning som folkhögskolorna inom det fria bildningsarbetet ordnar för att fullgöra läroplanen ska man iaktta bestämmelserna om disciplinära åtgärder som föreskrivs i gymnasielagen (se gymnasielagen 714/2018 41 §-48 § och 50 §, 51 §). Utbildningsanordnaren ska skydda den studerande från mobbning, våld och trakasserier. Den studerande ska låta bli att mobba andra och undvika aktiviteter som kan äventyra säkerheten eller hälsan för andra studerande, läroanstaltsgemenskapen eller studiemiljön. Samarbete och olika pedagogiska lösningar vid läroanstalten skapar förutsättningar för en god arbetsro. Huvudmannen för läroanstalten har rätt att använda sådana disciplinära åtgärder som föreskrivs i lagen.

Folkhögskolan ska i samband med den lokala läroplanen utarbeta en plan och anvisningar om användningen av disciplinära åtgärder och tillhörande förfaringssätt. Planen bidrar också till att läroanstaltens ordningsregler följs. Vid utarbetandet av planen är det viktigt att notera att man i samband med disciplinära åtgärder och då man tryggar arbetsron endast bör använda lagenliga disciplinära åtgärder. Dessa åtgärder ska iaktta de allmänna rättsskyddsprinciperna inom förvaltningen. Användningen av disciplinära åtgärder ska grunda sig på sakliga, allmänt godtagbara och objektiva skäl. Konsekvenserna av likartade gärningar ska vara de samma, oberoende av gärningsman, dock så att upprepade gärningar kan anses som en försvårande omständighet. De disciplinära konsekvenserna ska stå i proportion till gärningen och får inte användas på ett osakligt sätt, till exempel för att hämnas eller i kränkande syfte.

Huvudmannen för läroanstalten ska utarbeta planen för användning av disciplinära åtgärder och förfaringssätt i samarbete med personalen och de studerande. Innan planen godkänns eller uppdateras ska huvudmannen för folkhögskolan höra studerandekåren och personalen samt erbjuda alla studerande möjlighet att framföra sin åsikt om den. Samarbete med de studerandes vårdnadshavare, social- och hälsovården samt andra myndigheter som behövs stödjer utarbetandet och genomförandet av planen.

Planen för användning av disciplinära åtgärder och därtill hörande förfaringssätt ska innehålla följande helheter:

- förfaringssätt som används vid förseelser och störande beteende, ansvarsfördelning vid utredning, arbetsfördelning samt metoder för samarbete och dokumentation
- hur man vid användningen av disciplinära åtgärder ser till att förvaltningens allmänna rättsskyddsprinciper iakttas
- hur man ser till att personalen har den kompetens som behövs för att utöva disciplinära befogenheter
- hur olika parter informeras om planen, ordningsreglerna och de lagstadgade disciplinära åtgärderna
- samarbetet med olika myndigheter och vårdnadshavarna
- med vilka metoder man följer upp planen och utvärderar genomförandet och effekten av åtgärderna.

Planen kan ingå i den lokala läroplanen eller utgöra en separat plan.

Beslut om avstängning från läroanstalten, uppsägning från internatboendet, avstängning från studierna samt tilldelande av en skriftlig varning fattas av det behöriga kollegiala organet hos utbildningsanordnaren eller, i enlighet med utbildningsanordnarens beslut, av rektorn. Rektorn kan ges rätt att besluta om avstängning från läroanstalten eller uppsägning från internatboendet för en tid av högst tre månader.

4.6. Frågor som avgörs lokalt

Huvudmannen för läroanstalten ska i den lokala läroplanen besluta och beskriva

- vilka eventuella lokala perspektiv eller tyngdpunkter som kompletterar grundernas beskrivningar av ordnandet av handledningen, den individuella studieplanen, studerandevården, stödet för lärande och studier samt användningen av disciplinära åtgärder och därtill hörande förfaringssätt, samt hur dessa framkommer.

Till övriga delar kan man i beskrivningarna som berör ordnandet av handledningen, den individuella studieplanen, studerandevården, stödet för lärande och studier samt användningen av disciplinära åtgärder och därtill hörande förfaringssätt använda läroplansgrundernas texter som sådana.

5. Mål för undervisningen och den studerandes kunnande

5.1. Allmänna mål för undervisningen

Folkhögskolan är ett internat inom det fria bildningsarbetet. Det fria bildningsarbetet syftar till att utifrån principen om livslångt lärande anordna utbildning som stödjer sammanhållningen och jämlikheten i samhället samt ett aktivt medborgarskap. Målet för undervisningen inom det fria bildningsarbetet är att främja individers mångsidiga utveckling, välmående och välfärd och att främja demokrati, pluralism, hållbar utveckling, kulturell mångfald och internationalism. Det fria bildningsarbetet kännetecknas av studier efter eget val, samhörighet och delaktighet. (Lagen om fritt bildningsarbete 29.12.2009)

Undervisningen i folkhögskolan strävar efter att den unga läropliktiga ska utvecklas som en medlem i gemenskapen och samhället. Utöver utvecklingen ska fokus ligga på fostran, det vill säga den pedagogiska verksamheten som stödjer den sociala utvecklingen. Studier som ordnas i internatform vid en folkhögskola främjar den unga läropliktigas lärande efter eget val. Målet för lärandet efter eget val är att den studerande ska identifiera sina egna unika styrkor, sin kreativitet och sin potential samt vidareutveckla dem till förmån för sig själv och för andra. Lärandet efter eget val stöds i synnerhet i utbildning i internatform av en helhetsbetonad pedagogisk relation mellan läraren och den studerande samt av den ömsesidiga kommunikationen inom en långvarig gemenskap. På det här sättet kan folkhögskolan som lärmiljö erbjuda den läropliktiga unga delaktighet som medlem i en lärande grupp som tar ansvar för sitt lärande och där det sociala kapitalet utvecklas och främjar den ungas lärande.

Allmänna mål för undervisningen är att stödja den studerande i att

- utnyttja sin egen potential för fortsatta studier, i arbetslivet och även i livet i övrigt
- upprätthålla motivationen för fortsatta studier, kontinuerligt lärande och självutveckling
- tillämpa det hen lärt sig för att lösa problem samt pröva på olika kreativa arbetsätt
- bilda sig en uppfattning om sin egen livsåskådning
- ge sig själv tid och plats
- godkänna sig själv sådan hen är och få mod att vara sig själv
- utveckla sin personlighet som helhet och sin emotionella intelligens
- hantera svårigheter såsom följderna av mobbning som hen utsatts för tidigare i skolan
- agera som en medlem i gemenskapen och samhället.

5.2. Vardagsfärdigheter och livskompetens

Gemenskapen vid folkhögskolans internat ger den unga en trygg omgivning där hen kan utvecklas till en självständig individ och lära sig ta ansvar för sina egna och gemenskapens handlingar. Den gemenskapsinriktade pedagogiken vid folkhögskolan främjar den ungas funktionsförmåga och färdigheter att lära sig, förbättrar på många sätt den ungas livskompetens och främjar ett fullvärdigt och aktivt medborgarskap. Den studerande har goda möjligheter att vid internatet få vänner för livet, vilket förebygger att den unga marginaliseras. Eftersom folkhögskolan är ett internat, är det naturligt att också lära sig vardagsfärdigheter och utveckla sin livskompetens. Det här gäller också studerande som inte bor vid internatet.

Mål för undervisningen i vardagsfärdigheter och livskompetens är att den studerande kan

- bära sitt ansvar för trivseln och tryggheten i omgivningen och i de gemensamma och de egna utrymmena
- röra sig självständigt i en bekant miljö till exempel genom att använda kollektivtrafik
- tillreda mat åt sig själv och andra
- planera sin egen ekonomi kostnadseffektivt och enligt en hållbar livsstil
- följa de gemensamma reglerna och förstå betydelsen av dem

- följa en tydlig dygnsrytm som upprätthåller välbefinnandet samt förstå dess betydelse inom fortsatta studier, i arbetslivet och i livet i övrigt
- bära ansvar för deltagandet i undervisningen i enlighet med den individuella läroplanen
- bära ansvar för de uppgifter som hen har hand om inom läroanstaltsgemenskapen
- värna om sitt välbefinnande, tillräcklig motion och vila samt sina fritidsintressen
- ta hand om sin personliga hygien
- ta hand om sitt sexuella välbefinnande
- upprätthålla en hälsosam livsstil och förstå vikten av att inte röka eller använda rusmedel.

Föremål för bedömningen av den studerandes kunskande:

- Den studerande kan sköta vardagssysslor såsom att tillreda mat och städa, antingen ensam eller tillsammans med andra.
- Den studerande kan upprätthålla en god dygnsrytm och deltar i undervisningen i enlighet med den individuella studieplanen.
- Den studerande kan ändamålsenligt bära sitt ansvar för de uppgifter som hen har hand om inom läroanstaltsgemenskapen.
- Den studerande kan sköta om sin hälsa och sin funktionsförmåga samt lever hälsosamt och enligt en hållbar livsstil.

5.3. Studie- och arbetslivsfärdigheter och självkänedom

Under läropliktsåret vid folkhögskolan ska studiefärdigheterna hos den unga som avslutat den grundläggande utbildningen utvecklas med tanke på fortsatta studier så att den unga hittar det sätt att studera som passar hen och att hen får klarhet i sina möjligheter till fortsatta studier. Den nya lärmiljön ger också den unga en möjlighet att förnya sin egen identitet som en lärande individ och sin uppfattning om sina egna förmågor. Studier i internatform vid en folkhögskola erbjuder också den unga en möjlighet att kritiskt reflektera över det hen lärt sig och upplevt.

Mål för undervisningen i studie- och arbetslivsfärdigheter och självkänedom är att den studerande kan

- reflektera över betydelsen av sitt modersmål och andra språk hen kan
- läsa och skriva samt producera vanliga texter på den nivå som förutsätts i studier på andra stadiet
- använda sitt modersmål och sitt undervisningsspråk mångsidigt för att uttrycka sig själv och för att visa sitt kunskande i studier på andra stadiet
- på olika sätt förstå nyttan av de språk hen kan vid informationssökning och sträva efter att använda språkkunskaperna
- söka den information hen behöver och förhålla sig kritiskt till den
- fungera i vanliga kommunikationssituationer och vara aktiv och konstruktiv i grupper av olika storlek
- agera i en digital verksamhetsmiljö inom fortsatta studier, i arbetslivet och i samhället överlag
- använda sociala medier i fortsatta studier, i det kontinuerliga lärandet och i arbetslivet
- iaktta sina egna handlingar utifrån den respons hen får och beskriva sina egna styrkor samt ställa upp mål för sig själv
- följa spelregler och förfaringsätt som är centrala i arbetslivet
- planera och ställa upp tidtabeller för sitt eget arbete.

Föremål för bedömningen av den studerandes kunskande:

- Den studerande kan söka information som hen behöver på undervisningsspråket och på något annat språk hen kan.
- Den studerande kan agera i vanliga kommunikationssituationer på undervisningsspråket och på andra språk hen kan.
- Den studerande kan producera vanliga studierelaterade texter och texter som behövs då man söker arbete, på undervisningsspråket och på andra språk hen eventuellt kan.
- Den studerande kan agera i en digital verksamhetsmiljö på den nivå som förutsätts vid fortsatta studier.

5.4. Interaktions- och kommunikationsfärdigheter

Den ungas interaktions- och kommunikationsfärdigheter stärks under läropliktsåret så att den unga utvecklar sina färdigheter att agera målinriktat, konstruktivt och etiskt i olika kommunikationssituationer. Den unga lär sig iaktta sitt eget sätt att kommunicera och att känna igen sina egna styrkor och områden som behöver utvecklas. I studierna fördjupar man sig i den språkliga och kulturella mångfalden i Finland och reflekterar över identitetens betydelse. Internatboendet utvecklar på många sätt den studerandes sociala interaktions- och kommunikationsfärdigheter.

Mål för undervisningen i interaktions- och kommunikationsfärdigheter är att den studerande kan

- uttrycka sig själv i tal, skrift och visuellt i olika kommunikationsmiljöer och -situationer
- lyssna till andra och tolka olika kulturella uttryckssätt, även i tryckt och digital form
- föra saker på tal
- diskutera och motivera sina synpunkter
- fungera tillsammans med människor som har olika bakgrund
- ta hänsyn till hur ens egna handlingar inverkar på gruppen och gemenskapen
- hälsa och uppföra sig enligt god sed i olika sociala situationer
- uppträda på ett sätt som är naturligt för hen själv
- vara aktiv och konstruktiv i en grupp och vid behov leda gruppen
- bygga upp och upprätthålla sociala relationer
- föra fram sin åsikt på ett konstruktivt sätt och agera etiskt och olika interaktions- och kommunikationssituationer, även i sociala medier

Föremål för bedömningen av den studerandes kunnande:

- Den studerande kan uttrycka sig själv och uppträda på ett sätt som är naturligt för hen själv.
- Den studerande kan diskutera med personer som har olika bakgrund och kan motivera sina synpunkter.
- Den studerande kan fungera aktivt och konstruktivt som medlem i en grupp.
- Den studerande kan agera etiskt i sociala medier.

5.5. Grundläggande matematiska färdigheter och problemlösningsförmåga

Under läropliktsåret vid folkhögskolan stärks det matematisk-logiska tänkandet och de matematiska färdigheterna som den unga utvecklat i den grundläggande utbildningen. Den unga övar sig på att närma sig problem ur matematisk synvinkel och att lösa dem med hjälp av matematik. I studierna tillämpar man olika strategier för att lösa problem, försöker kreativt finna samband mellan orsak och verkan och lär sig motivera sina lösningar. Under studiernas gång repeterar man de centrala begreppen i matematik inför studier på andra stadiet samt stärker den studerandes matematiska litteracitet.

Mål för undervisningen i grundläggande matematiska färdigheter och problemlösning är att den studerande kan

- tillämpa grundläggande färdigheter i matematik och statistik på det sätt som förutsätts för att fortsätta med studier på andra stadiet
- uppfatta problem som kräver en lösning
- tillämpa det hen lärt sig för att lösa problem
- söka och finna olika sätt att närma sig och lösa problem
- motivera sina lösningar logiskt.

Föremål för bedömningen av den studerandes kunnande:

- Den studerande kan använda sina grundläggande färdigheter i matematik och statistik för att lösa problem.
- Den studerande kan söka och finna olika sätt att närma sig och lösa problem.

- Den studerande kan på ett logiskt sätt motivera sina lösningar.

5.6. Aktivt medborgarskap

Under läropliktsåret vid folkhögskolan utvecklar den unga genom handledningen, både i studierna och fritidsverksamheten, kunskaper och färdigheter för att agera på ett demokratiskt sätt i sin närmaste omgivning och som en samhällsmedlem. Under året vid folkhögskolan växer den läropliktiga unga i enlighet med målen i lagen som individ och känner till sina rättigheter och sitt ansvar. Folkhögskolestudier vid ett internat ger också den unga läropliktiga möjlighet att kombinera sina fritidsintressen och sina egna intresseområden med sina studier. Färdigheterna för ett aktivt medborgarskap förebygger marginalisering och stärker känslan av delaktighet hos den unga.

Mål för undervisningen i ett aktivt medborgarskap är att den studerande kan

- agera i enlighet med sina rättigheter och skyldigheter
- fatta ansvarsfulla och självständiga beslut
- förhandla i frågor som berör hen själv, den närmaste omgivningen och samhället
- lösa konflikter utan våld
- känna igen och acceptera olikheter
- agera i enlighet med en kultur som betonar demokrati och jämlikhet både i sin närmaste omgivning och i samhället
- hitta fritidsaktiviteter som intresserar hen själv.

Föremål för bedömningen av den studerandes kunnande:

- Den studerande kan handla i enlighet med sina rättigheter och skyldigheter.
- Den studerande kan agera i enlighet med en kultur som betonar demokrati och jämlikhet, både i den närmaste omgivningen och i samhället.

5.7. Studiefärdigheter och karriärplaneringsfärdigheter

Läropliktsåret vid folkhögskolan utgör en helhet som grundar sig på en individuell studieplan som utöver studierna även inbegriper handledning, studerandevård och handlett boende. För den studerande utarbetas en individuell studieplan där man i samarbete med den studerande fastställer de centrala målen för studierna och den handledning som behövs (fortsatta studier, karriärplanering, utveckling av färdigheterna att planera sitt eget liv, färdigheter att lära sig). Målet för studie- och karriärhandledningen är att den läropliktiga unga ska finna sin egen lär- och karriärstig som ger den unga motivation för fortsatta studier. Under året vid folkhögskolan utvecklar man den ungas färdigheter att lära sig och hens studie- och arbetslivsfärdigheter. Man strävar också efter att identifiera svårigheter med lärandet och stödjer den ungas förmåga att göra planer för framtiden och hjälper den unga att hitta sin motivation. I folkhögskolestudier vid ett internat får den unga uppleva delaktighet och hens välbefinnande stärks.

De mångsidiga lärmiljöer folkhögskolorna erbjuder ger den unga läropliktiga en möjlighet, att förutom folkhögskolans studier som riktar sig till läropliktiga även välja bland studier inom gymnasie- och yrkesutbildning samt få en inblick i högskolestudier och arbetslivet. Folkhögskolorna samarbetar med olika läroanstalter och arbetsgivare både i sin egen region och nationellt. Den unga får en övergripande bild av olika utbildningsmöjligheter, arbetsmöjligheter och yrken genom besök och perioder av lärande i arbetet. På det här sättet vidgar man den studerandes kännedom om studier på andra stadiet och om andra framtida studiealternativ samt möjliggör en smidigare övergång till dessa.

Mål för studie- och karriärplaneringen är att den studerande kan

- känna igen sina egna styrkor, intresseområden och de studiesätt som passar hen själv bäst samt kan ta dem i beaktande i planeringen av sina studier

- utarbeta en individuell studie- och karriärplan för sina studier och regelbundet följa upp hur planen genomförs tillsammans med den egna läraren och/eller studiehandledaren
- bilda sig en uppfattning om sin studie- och karriärstig på andra stadiet och senare
- med hjälp av handledning söka en studieplats i gemensam ansökan och vid behov via kontinuerlig ansökan
- förstå sin egen roll och sitt ansvar i planeringen av sina studier och uppföljningen av hur planen genomförs
- använda arbets- och näringsbyråernas tjänster: söka efter arbetsplatser, anmäla sig som arbetssökande och anmäla sig till arbetskraftsutbildning.

Föremål för bedömningen av den studerandes kunskande:

- Den studerande kan göra val som berör hens studier och karriär.
- Den studerande kan känna igen sina egna intresseområden, möjligheter och stödbehov.
- Den studerande kan förbereda sig för att söka en studie- och arbetsplats och för att presentera sitt eget kunskande.

5.8. Inriktade studier

Varje folkhögskola har ett av undervisnings- och kulturministeriet beviljat tillstånd att driva läroanstalt, där man beskriver värdegrunden för undervisningen som ges vid folkhögskolan i fråga. Folkhögskolans värdegrund kan synas i utbudet av inriktade studier under läropliktsåret, i verksamhetskulturen och i fritidsverksamheten vid internatet. Verksamheten ska vara transparent när det gäller värdegrunden, alltså så att den studerande känner till vilka värderingar folkhögskolan som hen kommer till grundar sig på. En del unga söker sig till en specifik folkhögskola på grund av läroanstaltens starka värdegrund.

De inriktade studierna utgår från folkhögskolans egen värdegrund och fokusområden. För de inriktade studierna ska man utarbeta liknande mål för kunskandet som för de övriga kompetenshelheterna.

De mångsidiga lärmiljöer folkhögskolorna erbjuder ger den unga läropliktiga en möjlighet, att förutom folkhögskolans studier som riktar sig till läropliktiga även välja bland studier inom gymnasie- och yrkesutbildning samt få en inblick i högskolestudier. Folkhögskolans lärmiljöer kan också erbjuda studier som är gemensamma för olika läroanstaltsformer och som kan räknas till godo som inriktade studier vid folkhögskolans utbildning som riktar sig till läropliktiga.

De inriktade studierna kan också kopplas till undervisningen i färdigheterna som nämnts i punkterna 5.1–5.7, så att en del av dessa färdigheter utvecklas i samband med de inriktade studierna. De inriktade studierna ska definieras noggrannare i läroanstaltens egen läroplan. I den lokala läroplanen ska man också för de inriktade studiernas del fastställa föremålen för bedömningen av den studerandes kunskande. Folkhögskolornas inriktade studier kan omfattas av till exempel följande mål för kunskandet:

Efter folkhögskolestudierna kan den studerande till exempel

- spela ett instrument
- sjunga solo och/eller i kör
- mångsidigt använda ett främmande språk
- uttrycka sig själv genom bildkonst
- uttrycka sig själv genom scenkonst
- mångsidigt utföra textilarbeten
- mångsidigt utföra tekniska arbeten
- baka
- mångsidigt utföra hushållsrelaterade arbeten
- producera medieinnehåll
- ordna fritidsaktiviteter och leda vandringar i naturen

- leda en motionsgrupp
- grunda ett företag, driva företagsverksamhet och avsluta ett företag
- tillämpa grundläggande färdigheter inom vård- och omsorgsbranschen i studier på andra stadiet
- förvärva kunskaper i arbetslivet
- fördjupa sin livsåskådning.

5.9. Frågor som avgörs lokalt

Huvudmannen för läroanstalten ska i den lokala läroplanen besluta och beskriva

- vilka eventuella perspektiv eller tyngdpunkter som kompletterar grundernas beskrivningar av de allmänna målen för undervisningen, vardagsfärdigheter och livskompetens, studie- och arbetslivsfärdigheter och självkännedom, interaktions- och kommunikationsfärdigheter, grundläggande matematiska färdigheter och problemlösningsförmåga, aktivt medborgarskap och studie- och karriärplaneringsfärdigheter, samt på vilka sätt dessa framkommer,
- målen för de inriktade studierna och föremålen för bedömningen av dem.

Till övriga delar kan man i beskrivningarna av de allmänna målen för undervisningen, vardagsfärdigheter och livskompetens, studie- och arbetslivsfärdigheter och självkännedom, interaktions- och kommunikationsfärdigheter, grundläggande matematiska färdigheter och problemlösningsförmåga, aktivt medborgarskap och studie- och karriärplaneringsfärdigheter använda läroplansgrundernas text så som den är.

6. Bedömning av lärandet och kunnandet

Bedömningen i utbildningen har två centrala syften som stödjer varandra. Syftet med bedömningen är dels att handleda och sporra den studerande i studierna och att utveckla den studerandes förutsättningar för självvärdering (formativ bedömning), dels att definiera i vilken mån den studerande har uppnått målen som ställts upp för studiehelheterna (summativ bedömning). Bedömningen ska fokusera på den studerandes lärande, kunnande och arbete.

Handledningen och sporrandet i studierna och utvecklingen av den studerandes färdigheter för självvärdering genomförs med hjälp av formativ bedömning. I vilken mån den studerande har uppnått de mål som ställts upp för de olika studiehelheterna ska bedömas summativt.

Vid genomförandet av bedömningens syften ska de allmänna principerna för bedömningen följas. Läroanstalterna ska ha enhetliga principer och förfaringssätt för bedömningen som blir konkreta i läroanstaltens bedömningskultur. Utbildningsanordnaren ska följa upp hur bedömningsprinciperna uppfylls och stödja utvecklingen av en enhetlig bedömningskultur.

Behoven av stöd för lärandet och andra orsaker som försvårar påvisandet av den studerandes kunnande ska tas i beaktande i bedömningsförfarandena så att den studerande har möjlighet till särskilda arrangemang och alternativa sätt att visa sitt kunnande. I bedömningen av studerande med invandrarbakgrund och studerande med ett främmande språk som modersmål ska den studerandes kunskaper i undervisningsspråket beaktas.

I utbildning som ordnas för studerande med svår funktionsnedsättning ska den studerandes lärande och kunnande bedömas i relation till de mål som ställts upp i den studerandes individuella studieplan.

6.1. Formativ bedömning

Syftet med den formativa bedömningen är att handleda den studerande i framstegen i studierna i relation till de uppställda målen. Den formativa bedömningen hjälper den studerande att förstå sitt eget lärande, uppfatta sina styrkor och utveckla sina arbetsfärdigheter i syfte att nå de mål som ställts upp för studiehelheterna. Den formativa bedömningen är respons och kommunikation mellan lärare och den studerande. Den formativa bedömningen ska hjälpa den studerande att förstå målen för studiehelheten, att uppfatta sina egna framsteg i relation till de uppställda målen samt hur prestationerna kan förbättras i förhållande till de uppställda målen och bedömningskriterierna.

Självvärdering och kamratrespons är en del av den formativa bedömningen. De studerande övar med handledning av läraren sina färdigheter i självvärdering och i att ge och ta emot kamratrespons. Den formativa bedömningen förutsätter ingen dokumentation.

6.2. Summativ bedömning

Syftet med den summativa bedömningen är att beskriva hur väl och i vilken mån den studerande har uppnått de mål som ställts upp för studiehelheterna i den lokala läroplanen. Den summativa bedömningen ska genomföras åtminstone i slutet av utbildningen. Den studerande och vårdnadshavaren till en minderårig studerande ska ändå även under läsårets informeras om hur den studerandes studier framskrider och om den studerandes arbete.

Den summativa bedömningen ska genomföras i relation till de mål som ställts upp i dessa grunder för läroplanen och som preciserats i den lokala läroplanen. Den summativa bedömningen genomförs alltid av läraren som undervisar den studerande, eller, om lärarna är många, av lärarna gemensamt. Läraren ska dokumentera bedömningen av prov på kunnande som inverkar på den summativa bedömningen av den studerandes kunnande.

6.3. Allmänna principer för bedömningen

Följande principer för bedömningen ska följas:

- Bedömningen ska vara jämlik och grunda sig på likabehandling av de studerande.
- Bedömningen förutsätter öppenhet, samarbete och delaktighet. Detta förutsätter kommunikation mellan läraren och den studerande och respons för att främja att den studerande uppnår målen. Till genomförandet av bedömningen hör att de studerande ges möjlighet att vara delaktiga, att identifiera de studerandes styrkor samt att uppmuntra de studerande.
- Bedömningen är systematisk och ändamålsenlig. Bedömningsförfarandena ska planeras som en logisk helhet och man ska försäkra sig om att principerna för bedömningen är enhetliga i läroanstalten. Bedömningen ska genomföras både under läsårets gång och vid slutet av läsåret. Bedömningen ska endast fokusera på det som har ställts upp som mål i den lokala läroplanen. Läraren ska genomföra bedömningen utgående från prov på kunnande.
- De studerandes prestationer ska inte jämföras med varandra.
- Bedömningen ska inte basera sig på den studerandes person, temperament eller andra personliga egenskaper.
- Bedömningen ska vara mångsidig. Den mångsidiga bedömningen ska grunda sig på prov på kunnande som samlats in på olika sätt. Läraren ska välja förfaringssätten för bedömningen så att de är ändamålsenliga med tanke på målen för studiehelheterna. De studerande ska erbjudas möjligheter att på olika sätt som är ändamålsenliga med tanke på målen visa vad de kan och har lärt sig.
- Bedömningen ska grunda sig på mål och bedömningskriterier.

I bedömningen av den studerandes kunnande ska man använda de bedömningskriterier som angetts i dessa läroplansgrunder och som härletts från målen för studiehelheterna. Bedömningskriterierna har utarbetats för de olika studiehelheterna.

Den information som fåtts utgående från bedömningen hjälper läraren att anpassa sin undervisning efter de studerandes behov. Bedömningen är också ett viktigt verktyg för att identifiera den studerandes eventuella behov av stöd. Samarbetet mellan lärarna i läroanstaltsgemenskapen är nödvändigt för att bedömningen ska kunna genomföras ändamålsenligt.

I bedömningen ska man fästa uppmärksamhet vid elevens hälsotillstånd och specialbehov. Behovet av stöd för lärande samt andra orsaker som inverkar på påvisandet av kunnande ska beaktas i förfaringssätten vid bedömningen så, att den studerande har möjlighet att med hjälp av specialarrangemang och alternativa metoder visa sitt kunnande. I bedömningen av studerande med invandrarbakgrund och studerande med ett främmande språk som modersmål ska man ta i beaktande den studerandes kunskaper i undervisningsspråket och den studerandes språkkunskaper inom vetenskapsområdet som studiehelheten grundar sig på.

6.4. Betyg

Den studerande ska ges ett betyg över deltagandet i utbildningen. Utbildningsstyrelsen beslutar i grunderna för läroplanen om betygsanteckningar och bilagor som ges till betygen. Huvudmannen för folkhögskolan ska på den studerandes begäran ge ett betyg över de studier som den studerande avlagt om hen avgår eller avbryter utbildningen. Bedömningen av den studerandes kunnande ska bedömas genom att kunnandet jämförs med det kunnande som definierats i grunderna för läroplanen. Bedömningen ska inbegripa alla de krav och mål som i grunderna för läroplanen har fastställts för studierna som avläggs. Den studerande ska ges möjlighet till självvärdering. Självvärderingen inverkar inte på bedömningen av den studerandes kunnande. Kunnandet bedöms

enligt skalan godkänd/underkänd. Huvudmannen för folkhögskolan ska ordna en möjlighet för den studerande att på nytt visa på prov sitt kunnande, om den studerandes kunnande har underkänts.¹⁸

I betyget antecknas

- betygets namn
- utbildningsanordnarens och läroanstaltens namn
- läroanstaltens undervisningsspråk
- den studerandes hela namn och personbeteckning
- datum då betyget ges
- rektors underskrift
- bedömningen av gemensamma och valbara studiehelheter med anteckningen godkänd/underkänd
- studiernas omfattning i studiepoäng i de gemensamma och de valbara studiehelheterna
- en anteckning om att betyget utfärdats enligt grunderna för läroplanen som Utbildningsstyrelsen fastställt xx.xx.2020.

Om den studerande i samband med folkhögskolornas utbildning inom fritt bildningsarbete som riktar sig till läropliktiga har avlagt studier som hör till den grundläggande utbildningen, kan den studerande få ett betyg över godkända studier inom den grundläggande utbildningen genom att delta i en särskild examen som avses i lagen om grundläggande utbildning (38 §). Genom en särskild examen är det möjligt att avlägga den grundläggande utbildningens lärokurs, eller delar av den, i ett läroämne, såsom lärokursen i en särskild årskurs. I den lokala läroplanen ska beslutas om formerna för avläggandet av den grundläggande utbildningens studier i samband med folkhögskolornas utbildning inom fritt bildningsarbete som riktar sig till läropliktiga. För avläggandet av den grundläggande utbildningens studier ska huvudmannen för folkhögskolan komma överens med anordnaren av den grundläggande utbildningen på vilka sätt de studerande vid behov kan avlägga den grundläggande utbildningens studier, hurdana undervisningsarrangemang det förutsätter och hur den särskilda examen ska ordnas.

6.5. Frågor som avgörs lokalt

Riktlinjerna för bedömningen som definieras i dessa läroplansgrunder ska överföras till den lokala läroplanen och följas som sådana. Huvudmannen för läroanstalten ska därtill precisera följande i den lokala läroplanen:

- formerna för samarbetet med vårdnadshavarna i anslutning till bedömning
- på vilket sätt information ges om bedömningen
- på vilka sätt den grundläggande utbildningens studie kan avläggas.

¹⁸ Lagen om ändring av lagen om fritt bildningsarbete 25 g §